

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

131. SESJA PLENARNA KR-U I SESJA INAUGURACYJNA EUROPEJSKIEGO TYGODNIA REGIONÓW I MIAST, 8.10.2018–10.10.2018

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Rozważania nad Europą: głos samorządów lokalnych i regionalnych na rzecz odbudowy zaufania do Unii Europejskiej

(2018/C 461/02)

Współsprawozdawcy: Karl-Heinz LAMBERTZ (BE/PES), przewodniczący Europejskiego Komitetu Regionów, poseł do Parlamentu Wspólnoty Niemieckojęzycznej, senator

Markku MARKKULA (FI/EPL), pierwszy wiceprzewodniczący Europejskiego Komitetu Regionów, radny miasta Espoo

Dokument źródłowy: Wniosek Donalda TUSKA, przewodniczącego Rady Europejskiej, otrzymany w dniu 8 listopada 2016 r., o przygotowanie przez Europejski Komitet Regionów opinii nt. „Rozważania nad Europą: głos samorządów lokalnych i regionalnych na rzecz odbudowy zaufania do Unii Europejskiej”.

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Preambuła: kontekst dla wkładu przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych w odbudowywanie zaufania

1. uwzględniając Deklarację misji Europejskiego Komitetu Regionów (KR), sporządzoną w Brukseli dnia 21 kwietnia 2009 r.: „Jesteśmy zgromadzeniem politycznym złożonym z przedstawicieli demokratycznie wybranych władz regionalnych i lokalnych w służbie integracji europejskiej. Dzięki naszej legitymacji politycznej zapewniamy reprezentację instytucjonalną wszystkich jednostek terytorialnych, regionów, miast i gmin Unii Europejskiej. Naszą misją jest angażowanie władz regionalnych i lokalnych w europejski proces decyzyjny i tym samym wspieranie większego udziału obywateli. [...] Czuwamy nad tym, by przestrzegane były zasady pomocniczości i proporcjonalności, tak by decyzje europejskie podejmowano i wdrażano jak najbliżej obywateli, na najbardziej odpowiednim szczeblu. [...] Prowadzimy bezpośredni dialog z naszymi współobywatelami na temat dokonań Europy i przyszłych wyzwań oraz przyczyniamy się do wyjaśniania i przedstawiania procesu wdrażania polityki wspólnotowej i jej skutków lokalnych”,
2. uwzględniając pięć priorytetów politycznych Europejskiego Komitetu Regionów na lata 2015–2020 („nowy początek dla gospodarki europejskiej”, „duże znaczenie terytorialnego wymiaru prawodawstwa UE”, „prostsza, lepiej połączona Europa”, „stabilność i współpraca w obrębie Unii Europejskiej i poza nią”, „Europa obywateli jest Europą jutra”),
3. uwzględniając wniosek przewodniczącego Rady Europejskiej, otrzymany przez Europejski Komitet Regionów w dniu 8 listopada 2016 r., o przygotowanie opinii na temat postrzegania przyszłości Europy przez samorządy lokalne i regionalne oraz ich propozycji służących odbudowie zaufania do projektu europejskiego⁽¹⁾,
4. uwzględniając „Białą księgę Komisji Europejskiej z dnia 1 marca 2017 r. w sprawie przyszłości Europy – refleksje i scenariusze dla UE-27 do 2025 r.” wraz z późniejszymi pięcioma dokumentami otwierającymi debatę,

⁽¹⁾ List przewodniczącego Rady Europejskiej do przewodniczącego Europejskiego Komitetu Regionów z dnia 8 listopada 2016 r., http://www.cor.europa.eu/en/events/Documents/Letter%20Tusk%20Markkula_Reflecting%20on%20the%20EU_081116.pdf

5. uwzględniając deklarację rzymską, podpisaną w dniu 25 marca 2017 r., której sygnatariusze zobowiązują się, że będą „wsluchiwać [się] w obawy wyrażane przez obywateli” oraz „działać razem na poziomie, na którym działania rzeczywiście odniosą skutek, bez względu na to, czy miałyby to być poziom Unii Europejskiej, poziom krajowy, regionalny czy lokalny, oraz w duchu zaufania i lojalnej współpracy, zarówno pomiędzy samymi państwami członkowskimi, jak i między nimi a instytucjami UE, zgodnie z zasadą pomocniczości”, oraz że pozostawią „niezbędne pole do manewru na poszczególnych poziomach, aby wzmocnić innowacyjność i potencjał wzrostu Europy”, jak również oświadczają: „Chcemy, by Unia była wielka w ważnych kwestiach, a w mniej istotnych działała z umiarem. Będziemy propagować demokratyczny, skuteczny i przejrzysty proces decyzyjny oraz lepszą realizację”;
6. uwzględniając list intencyjny przewodniczącego Komisji Europejskiej⁽²⁾, którego celem jest kontynuacja, aż do wyborów w czerwcu 2019 r., debaty rozpoczętej dzięki „Białej księdze w sprawie przyszłości Europy” poprzez debaty, dialogi z obywatelami i współpracę z parlamentami narodowymi oraz regionami,
7. uwzględniając sprawozdanie pt. „Reaching out to EU citizens: a new opportunity”⁽³⁾, w którym stwierdza się: „regiony odgrywają również coraz większą rolę w opracowywaniu nowej koncepcji sprawowania rządów w UE i państwach członkowskich. Dysponują solidną bazą społeczno-gospodarczą i łączy je tożsamość kulturowa, dzięki czemu – jako ważne ogniwo pośredniczące w kontaktach z obywatelami – zapewniają właściwą skalę przyjętych kierunków polityki i odpowiednią realizację polityki w wielu jej obszarach; uwzględniając także sprawozdanie na temat obywatelstwa UE z 2017 r.⁽⁴⁾, w którym uznaje się, że ważne jest wzmocnienie poczucia przynależności obywateli i ich uczestnictwo w projekcie integracji,
8. uwzględniając trzy rezolucje Parlamentu Europejskiego dotyczące przyszłości Unii Europejskiej⁽⁵⁾,
9. uwzględniając prowadzone od kwietnia 2018 r. konsultacje z obywatelami w państwach członkowskich UE,

Zrozumienie poglądów i oczekiwań obywateli i przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych dotyczących ich wizji Unii Europejskiej oraz informowanie o tych poglądach i oczekiwaniach

a) Wysiłki przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych na rzecz uwzględnienia głosu obywateli

10. Podkreśla, że w ramach swojej inicjatywy „Rozważania nad Europą”, rozpoczętej w marcu 2016 r., realizuje działania na rzecz budowania zaufania między Unią Europejską i jej obywatelami, które mają formę dialogów z obywatelami, otwartych lokalnych spotkań z politykami oraz spotkań z przedstawicielami stowarzyszeń i zgromadzeń polityków lokalnych i regionalnych, a także spotkań z przedstawicielami oddolnych ruchów obywatelskich⁽⁶⁾ oraz krajowych i europejskich stowarzyszeń terytorialnych, przy czym celem tych działań jest wysłuchanie obywateli i przekazanie informacji na temat ich poglądów, pomysłów i obaw związanych z projektem europejskim.
11. Zauważa, że do tej pory w proces ten zaangażowało się ponad 176 przedstawicieli politycznych KR-u, którzy inicjowali dialogi obywatelskie i uczestniczyli w nich w ramach inicjatywy „Rozważania nad Europą”. W wydarzeniach tych, zorganizowanych w 110 regionach we wszystkich państwach członkowskich, wzięło udział ponad 40 tys. osób, osobiście lub zdalnie. Zaangażowano ponad 22 tys. obywateli za pośrednictwem ankiety internetowej i aplikacji mobilnej w ramach mechanizmu przekazywania informacji zwrotnych, dzięki czemu uczestnicy dialogów i obywatele mogli wnieść wkład w dyskusję również w sposób zdalny.
12. Podkreśla, że w działaniach tych uczestniczą przedstawiciele samorządów ze wszystkich grup politycznych KR-u, którzy w miarę możliwości prowadzą działania wspólnie z przedstawicielami Rady Europejskiej, członkami parlamentów narodowych, posłami do Parlamentu Europejskiego, Komisją Europejską i Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym. Podkreśla, że niezbędna jest dalsza koordynacja w celu zwiększenia widoczności i wpływu działań informacyjnych wszystkich instytucji i państw członkowskich.
13. Zwraca uwagę na wyniki zleconej przez KR ankiety wśród samorządów lokalnych i regionalnych, w tym członków KR-u i ich zastępców, oraz ich stowarzyszeń⁽⁷⁾.

⁽²⁾ List intencyjny do przewodniczącego Antonio Tajaniego i premiera Jüriego Ratasa z 13 września 2017 r., https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/letter-of-intent-2017_pl.pdf

⁽³⁾ Luc Van den Brande, specjalny doradca przewodniczącego Jeana-Claude'a Junckera, „Reaching out to EU citizens: a new opportunity” [Działanie ukierunkowane na obywateli UE – nowe możliwości], październik 2017 r.

⁽⁴⁾ Opinia KR-u „Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE – 2017 r.”, COR-2017-01319, sprawozdawca: Guillermo Martínez Suárez.

⁽⁵⁾ Rezolucje Parlamentu Europejskiego z 2017 r. w sprawie poprawy funkcjonowania Unii Europejskiej dzięki wykorzystaniu potencjału Traktatu z Lizbony (P8_TA (2017)0049), w sprawie ewentualnych zmian i dostosowań w obecnej strukturze instytucjonalnej Unii Europejskiej (P8_TA (2017)0048) oraz w sprawie mechanizmu zdolności fiskalnej dla strefy euro (P8_TA (2017)0050).

⁽⁶⁾ Na przykład: Why Europe, Pulse of Europe, Stand up for Europe, Committee for the Defence of Democracy, 1989 Generation Initiative.

⁽⁷⁾ London School of Economics, „Reflecting on the future of the European Union” [Rozważania nad przyszłością Unii Europejskiej], marzec 2018 r., <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/Future-EU.pdf>.

14. Zauważa, że w większości dialogów obywatele postrzegają poszczególne kwestie przez pryzmat tego, co dzieje się w ich regionie, mieście lub na szczeblu lokalnym, i zauważa, że w związku z tym obywatele zwracają się ze swoimi obawami i oczekiwaniami w pierwszej kolejności do unijnych polityków z określonych regionów i miast.

b) *Tego dowiedzieliśmy się od obywateli: chcą, aby projekt europejski opierał się na zasadach solidarności, spójności i bliskości*

15. Podkreśla, że główne obawy wyrażone w prowadzonych przez KR dialogach z obywatelami ⁽⁸⁾ dotyczyły powolnego wdrażania rozwiązań, zwłaszcza w zakresie bezrobocia, a poza tym migracji i ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

16. W tym kontekście zwraca uwagę na fakt, że wielu obywateli życzyłoby sobie większej solidarności w UE – jest to zdecydowane wezwanie do zmniejszenia istniejących i w wielu wypadkach rosnących nierówności w wielu obszarach, głównie poprzez zwiększenie spójności i solidarności między państwami członkowskimi i między regionami oraz w obrębie państw członkowskich i regionów. Spełnienie tych ogólnych oczekiwań może wymagać ponownego wytyczenia i wyważenia wielu gałęzi polityki w Unii Europejskiej.

17. Wskazuje na powszechne poczucie rozczarowania Unią Europejską, która jest często postrzegana jako zbyt odległa i niegodna zaufania. Jednocześnie wielu obywateli nadal twierdzi, że nie wie, czym jest UE i czym się zajmuje. Prowadzi to do znaczącego rozdźwięku między oczekiwaniami obywateli a zdolnością UE do spełniania tych oczekiwań. Ludzie nie dostrzegają korzyści z rozwiązywania problemów lokalnych, co spowodowane jest m.in. słabą komunikacją; dalsze problemy to wprowadzająca w błąd narracja i słownictwo używane w kontaktach z obywatelami, jak również niski poziom zaangażowania w proces decyzyjny.

18. Zauważa, że ponad dwie trzecie respondentów badań Eurobarometr ⁽⁹⁾ jest przekonanych, że ich kraj odnosi korzyści z członkostwa w UE.

19. W tym kontekście zwraca uwagę na wspólną odpowiedzialność państw członkowskich za poszukiwanie rozwiązań na poziomie europejskim oraz na zdolność działania UE w ramach ważnych programów, za pomocą których UE może wnieść rzeczywistą wartość dodaną. Jednocześnie państwa te muszą wdrożyć niezbędne reformy krajowe, gwarantując odpowiednie finansowanie, aby zapewnić właściwie funkcjonujący samorząd lokalny i regionalny, który przekonująco pokazuje obywatelom, że potrafi rozwiązywać problemy.

20. Zwraca uwagę na fakt, że w wielu lokalnych debatach i także zgodnie z wynikami badania osoby poniżej 30 roku życia należą do pokolenia najbardziej entuzjastycznie nastawionego do UE, które bardzo ceni sobie swobodę przemieszczania się i możliwości edukacyjne oferowane przez UE. Jednak zdaje sobie również sprawę, że to pokolenie w wielu krajach zostało najbardziej dotknięte trwałymi konsekwencjami kryzysu gospodarczego i bezrobociem młodzieży i wyraża się bardzo krytycznie na temat roli Unii Europejskiej w tym kontekście. Z tego względu stwierdza z naciskiem, że konieczna jest silniejsza orientacja polityki UE na przyszłość i że musi ona zostać wbudowana w unijny system podejmowania decyzji, z konkretnymi działaniami i specjalnymi zasobami przeznaczonymi na rozwiązywanie konkretnych problemów młodych ludzi.

21. Podkreśla, że obawy obywateli, iż nie są oni w wystarczającym stopniu uwzględniani w procesie decyzyjnym, często prowadzą do różnych form nieufności wobec instytucji demokratycznych, w tym instytucji UE.

22. Podkreśla, że zaufanie do samorządów lokalnych i regionalnych jest przeciętnie większe niż zaufanie do rządu krajowego, a w większości państw członkowskich jest również większe niż zaufanie do UE.

23. W celu odbudowania zaufania do UE podkreśla, jak ważne jest wyjaśnienie obywatelom, kto ostatecznie odpowiada za decyzje podejmowane na szczeblu UE i w związku z tym wzywa do wzmocnienia demokratycznej rozliczalności.

⁽⁸⁾ KR, „Reflecting on Europe: how Europe is perceived by people in regions and cities” [Rozważania nad Europą: w jaki sposób Europa jest postrzegana przez mieszkańców regionów i miast], kwiecień 2018 r., https://cor.europa.eu/en/events/Documents/COR-17-070_report_EN-web.pdf

⁽⁹⁾ Eurobarometr 88 – „Public opinion in the European Union” [Opinia publiczna w Unii Europejskiej], załącznik, listopad 2017 r. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/81142>; Eurobarometr 467 – „Future of Europe” [Przyszłość Europy], wrzesień–październik 2017 r. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/special/surveyky/2179>; badanie Eurobarometr 89.2 zlecone przez Parlament Europejski, „Democracy on the move one year ahead of European election” [Demokracja w ruchu: na rok przed wyborami europejskimi], maj 2018 r. http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2018/oneyearbefore2019/eb89_one_year_before_2019_eurobarometer_en_opt.pdf

24. Przypomina, że integracja europejska jest projektem, w ramach którego daje się polityczny wyraz uniwersalnym wartościom i prawom, lecz wielu obywateli jest rozczarowanych tym, co postrzegają jako niezdolność UE do zrealizowania i zachowania swoich własnych wartości. Przyznaje, że fundamentalne znaczenie ma stałe potwierdzanie wspólnego zestawu wartości obywateli UE, które są niezbędne jako fundament wzajemnego zaufania oraz kompromisu.

25. Uważa, że istnieje znaczny potencjał wzmocnienia wśród obywateli UE „europejskiej tożsamości obywatelskiej” wiążącej się z ważnymi prawami i obowiązkami, które wpływają na ich warunki życia codziennego. Podstawą tej tożsamości powinno być bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe Europy. Taka tożsamość miałaby duże znaczenie dla zwiększania poczucia przynależności poszczególnych obywateli do „projektu europejskiego” i powinna uzupełniać i wzbogacać tożsamości narodowe, regionalne i lokalne, które składają się na tożsamość poszczególnych osób. Chociaż nie można i nie powinno się narzucać poczucia tożsamości, można je wspierać i zachęcać do jego rozwijania poprzez zaangażowanie obywatelskie, działania kulturalne i edukację i należy to czynić za pomocą odpowiednich środków i zasobów.

26. Dostrzega, że w społeczeństwach opartych na wiedzy i zorientowanych przyszłościowo obywatele potrafią lepiej dostrzec potrzeby swoich lokalnych społeczności, dlatego znajdują się w dogodniejszym położeniu, jeśli chodzi o wypróbowywanie i wdrażanie coraz lepszych innowacyjnych rozwiązań, które mają spełniać lokalne potrzeby.

27. Popiera zgłoszone przez obywateli zapotrzebowanie na więcej narzędzi uczestnictwa w życiu demokratycznym i wyrażone przez nich wezwanie do ulepszenia komunikacji z instytucjami europejskimi za pośrednictwem stałego i zorganizowanego dialogu. W tym celu wzywa do wzmocnienia strategii komunikacyjnej Komisji Europejskiej przy użyciu sieci informacyjnych i dzięki koordynacji, jaką mogą zapewnić centrom informacji europejskiej (Europe Direct) władze regionalne na swoim obszarze, co zwiększyłoby wpływ tych działań.

c) *Stanowczy apel przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych o pełne zaangażowanie ich w proces definiowania i realizacji projektu europejskiego* ⁽¹⁰⁾

28. Zgadza się z przedstawicielami szczebla lokalnego i regionalnego, że priorytetowe obszary, na których UE powinna się skupić, odnoszą się głównie do polityki spójności, a następnie do polityki społecznej (w tym kształcenia i mobilności), polityki gospodarczej (zatrudnienie i wzrost gospodarczy), migracji i integracji, kwestii dotyczących środowiska, w tym zmiany klimatu, oraz bezpieczeństwa.

29. Podkreśla, że zarówno dialogi obywatelskie, jak i badanie przeprowadzone wśród samorządów lokalnych i regionalnych wskazuje na silne obawy dotyczące osób młodych: w jaki sposób zapewnić im odpowiednie możliwości i jak spełnić ich oczekiwania.

30. Zwraca uwagę, że solidarność jest dla samorządów lokalnych i regionalnych – podobnie jak dla obywateli – powracającym aspektem, jako jedna z wartości leżących u podstaw Unii Europejskiej.

31. Podkreśla, że większość uczestniczących w badaniu przedstawicieli samorządów lokalnych i regionalnych uważa, iż większa decentralizacja i lepszy podział uprawnień są zasadniczymi elementami dobrych rządów, ponieważ przyczyniają się do zwiększenia przejrzystości, rozliczalności i jakości procesu kształtowania polityki przez umożliwienie bezpośredniego zaangażowania obywateli i współpracy z nimi oraz wprowadzania rozwiązań ukierunkowanych na dane terytorium. Zauważa, że zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w proces podejmowania decyzji w UE przynosi wartość dodaną prowadzonej polityki.

32. Zauważa, że samorządy lokalne i regionalne są w pełni świadome coraz większej potrzeby współpracy ponad granicami państw niezbędnej do sprostania głównym wyzwaniom naszych czasów, takim jak zmiana klimatu i katastrofy naturalne, globalizacja we wszystkich jej przejawach, cyfryzacja i powiązane skutki społeczne, niestabilność na świecie, zmiany demograficzne, ubóstwo i wykluczenie społeczne itd. Samorządy te odgrywają również decydującą rolę w realizacji polityki spójności, w tym w zakresie inicjatyw współpracy transgranicznej takich jak liczne projekty na małą skalę oraz projekty oparte na kontaktach międzyludzkich, które są szczególnie ważne jako konkretne przykłady stosowania zasady solidarności na co dzień.

33. Podkreśla, że samorządy lokalne i regionalne chciałyby, aby Unia Europejska bardziej skoncentrowała się na prawach obywateli Unii, takich jak możliwość swobodnego życia, pracowania i uczenia się. W tym kontekście ważne są wysiłki organów administracji regionalnej i lokalnej, podejmowane we współpracy z instytucjami europejskimi, aby uświadomić obywatelom rzeczywiste korzyści ze swobodnego przemieszczania się, pozwalające studiować lub rozwijać karierę zawodową w innym państwie członkowskim.

⁽¹⁰⁾ London School of Economics, „Reflecting on the future of the European Union” [Rozważania nad przyszłością Unii Europejskiej], marzec 2018 r.

Osadzenie polityki UE na gruncie lokalnym, aby zmienić życie obywateli na lepsze

a) Radzenie sobie z wyzwaniami społecznymi na szczeblu lokalnym

34. Podkreśla, że poszczególne polityki UE muszą dawać obywatelom możliwość radzenia sobie z istotnymi dla nich problemami, zaś rozwiązań tych problemów muszą dostarczać władze wszystkich szczebli, począwszy od szczebla UE, a skończywszy na szczeblu lokalnym.

35. Zauważa, że wyzwania społeczne, jakie stoją przed nami, wymagają globalnego podejścia, niemniej działania należy podejmować na gruncie lokalnym.

36. Przypomina, że miasta i regiony zapewniają powiązanie celów zrównoważonego rozwoju ONZ z oczekiwaniami obywateli, wykorzystując, w odpowiedzi na wyrażane przez nich wezwania do działania, narzędzia udostępnione im przez UE. Nie da się osiągnąć 17 celów zrównoważonego rozwoju bez zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych oraz bez współpracy z nimi. W tym celu należy w pełni wykorzystać wszystkie instrumenty mające na celu wspieranie współpracy zdecentralizowanej, spójności polityki i podejścia terytorialnego, gdyż pozwala to mobilizować potencjał władz lokalnych i regionalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego na rzecz promowania partnerstwa i synergii pomiędzy wszystkimi szczeblami sprawowania rządów.

b) Wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej z korzyścią dla obywateli

37. Podkreśla, że do głównych wyzwań dla UE w przyszłości nadal należeć będzie wyeliminowanie utrzymujących się dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych.

38. Przypomina, że spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna to cele określone w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a do osiągnięcia tych celów konieczne będzie rozwiązanie zarówno problemów strukturalnych, jak i nowych problemów, wspieranie rozwoju odpornych społeczeństw i gospodarek oraz wprowadzenie ram służących wykorzystaniu możliwości płynących z globalizacji.

39. Podkreśla siódme sprawozdanie Komisji w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej z dnia 9 października 2017 r. pt. „Mój region, moja Europa, nasza przyszłość”, z którego wynika, jak wielkie znaczenie polityka spójności ma dla Europy, jej gospodarki i jej miast i regionów i że pogodzenie zrównoważonego wzrostu z postępowaniem społecznym, w czym pomaga polityka spójności, jest w dalszym ciągu niezbędne⁽¹¹⁾.

40. Wzywa do prowadzenia silnej polityki spójności po roku 2020 na rzecz wszystkich regionów, opartej na zasadach europejskich partnerstw, zarządzania dzielonego i wielopoziomowego systemu rządzenia, zgodnie z postulatem wyrażonym w deklaracji #CohesionAlliance.

41. Wyraża ubolewanie, że tylko niewielu obywateli jest świadomych pozytywnych skutków polityki spójności. W związku z tym wzywa do skoordynowanych wysiłków na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, aby lepiej rozpowszechnić wiedzę o skutkach realizacji poszczególnych elementów polityk i funduszy UE.

42. Podkreśla, że agenda miejska UE ułatwia rozwiązywanie bardzo różnych problemów, takich jak mobilność miejska, gospodarka o obiegu zamkniętym, integracja migrantów i uchodźców czy jakość powietrza. Ponadto podkreśla znaczenie partnerstw między obszarami miejskimi i wiejskimi, by skuteczniej rozwiązywać te problemy. Ułatwia także miastom i regionom opracowywanie ukierunkowanych terytorialnie ekosystemów innowacji oraz realizację strategii inteligentnej specjalizacji

43. Podkreśla, że usługi świadczone w interesie ogólnym i usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym stanowią integralną część europejskiego modelu społecznego i społecznej gospodarki rynkowej i zapewniają każdemu obywatelowi prawo i możliwość dostępu do podstawowych towarów i wysokiej jakości usług publicznych. Opowiada się za rozszerzeniem koncepcji usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym na nowe usługi społeczne, takie jak przyjmowanie i integracja uchodźców i migrantów, mieszkalnictwo socjalne, minimalny dochód zapewniający włączenie społeczne czy infrastruktura cyfrowa.

44. Wzywa do tego, by więcej europejskich partnerstw między gminami, miastami i regionami, w tym w ramach współpracy partnerskiej, stawało się światowymi prekursorami we wdrażaniu najnowszej wiedzy naukowej oraz najlepszych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

c) Rozwiązania w dziedzinie migracji i zapewnianie integracji

45. Wskazuje, że w postrzeganiu obywateli Europy wyzwanie migracji jest jednym ze wskaźników tego, w jaki sposób jest realizowana „solidarność” i że należy jeszcze wypracować wspólne zrozumienie, co solidarność oznacza w tym kontekście. Podkreśla kluczową rolę, którą w ułatwianiu przyjmowania imigrantów i ich integracji muszą odegrać władze lokalne i regionalne i ich rolę w organizowaniu otwartej, racjonalnej i humanitarnej dyskusji na temat tych drażliwych kwestii.

⁽¹¹⁾ Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, Siódme sprawozdanie Komisji w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej „Mój region, moja Europa, nasza przyszłość”, wrzesień 2017 r.

46. Podkreśla, że konieczne jest wspieranie gmin, miast i regionów w zakresie zarządzania kryzysem i zapewniania trwałej integracji. UE musi zadać o spójne ramy polityki w zakresie migracji oraz wystarczające ukierunkowane wsparcie finansowe i techniczne, uzupełniające wsparcie ze strony państw członkowskich, w celu ułatwienia integracji migrantów na szczeblu lokalnym.

47. Podkreśla, że aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie polityki integracji migrantów, należy ją opracować we współpracy ze wszystkimi szczeblami sprawowania rządów, a także wspierać ją odpowiednimi instrumentami finansowymi poziomu UE, jako część kompleksowej polityki migracyjnej UE. W celu zagwarantowania największych szans na udaną integrację w interesie zarówno migrantów, jak i społeczeństwa przyjmującego, należy uwzględnić szereg czynników, takich jak umiejętności zawodowe i językowe migrantów, istniejące więzy rodzinne, ich preferencje i ewentualne kontakty z krajem przyjmującym przed przyjazdem.

48. Zauważa, że skuteczne i humanitarne zarządzanie granicami zewnętrznymi UE oraz opracowanie kompleksowej polityki migracyjnej i wspólnego systemu azylowego UE ze wspólnymi wysokimi standardami ma zasadnicze znaczenie dla wszystkich gmin, regionów i miast, a zwłaszcza dla tych, które przyjmują uchodźców, oraz tych położonych przy granicach, na które przypada szczególnie duży napływ migrantów. Podkreśla także, że taka polityka musi obejmować także skoordynowane podejście do ochrony humanitarnej, nowe trasy legalnej migracji obejmujące systemy migracji cyrkulacyjnej oraz wysiłki na rzecz zwalczania przyczyn migracji i handlu ludźmi, zwłaszcza handlu kobietami i dziećmi w celach seksualnych, oraz że wymaga to zarówno nowego zaangażowania politycznego na wszystkich poziomach, jak i odpowiednich środków.

d) *Zagwarantowanie praw socjalnych i dostępu do edukacji oraz promowanie dziedzictwa kulturowego*

49. Podkreśla, że obywatele silnie odczuwają potrzebę wzmocnienia wymiaru społecznego UE we wszystkich unijnych politykach i programach, w uzupełnieniu do istniejących systemów krajowych lub regionalnych systemów gwarantowania równości płci i zabezpieczenia społecznego. Art. 8 i 9 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowią ku temu podstawę i powinny być właściwie zastosowane. KR popiera również wdrożenie filaru socjalnego, w czym zasadniczą rolę powinny odgrywać samorządy lokalne i regionalne, oraz wzywa do włączenia do Traktatów protokołu w sprawie postępu społecznego. Dąży do ustanowienia równego statusu praw socjalnych i swobód gospodarczych i przyjmuje z zadowoleniem fakt, że europejski filar praw socjalnych został włączony do europejskiego semestru. KR popiera koncepcję tablicy wskaźników społecznych w ramach europejskiego semestru i jest również zdania, że do prawa pierwotnego UE muszą zostać włączone wiążące cele społeczne.

50. Podkreśla, że inwestycje społeczne nie powinny być traktowane tylko jako koszty dla finansów publicznych. Finansowanie polityki społecznej i ochrony praw socjalnych, jak wskazano na szczycie w Göteborgu w listopadzie 2017 r., ma wyraźną europejską wartość dodaną, co ma podstawowe znaczenie w odbudowywaniu zaufania obywateli do procesu integracji.

51. Zwraca uwagę na kluczowe znaczenie ułatwiania obywatelom uzyskiwania dostępu do lokalnych rynków pracy i zatrudnienia na uczciwych warunkach w celu wyeliminowania bezrobocia, ze specjalnymi środkami na rzecz pomocy grupom najbardziej nim dotkniętym; ponadto zamierza opracować plan włączenia celów społecznych do przyszłościowego programu działań agendy społecznej, obejmujący konkretne środki i konkretne dalsze działania legislacyjne ukierunkowane na obywateli, umiejętności, wiedzę, ochronę socjalną i integrację.

52. Apeluje, by UE w pełni zaangażowała się w propagowanie równości kobiet i mężczyzn, a zwłaszcza w zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet, która jest uniwersalnym, strukturalnym i wielowymiarowym problemem powodującym nieobliczalne koszty osobiste, społeczne i ekonomiczne.

53. Podkreśla, że konieczne jest inwestowanie w młodych ludzi, jak również wzywa UE do wspierania samorządów lokalnych i regionalnych w zaspokajaniu potrzeb w zakresie umiejętności i edukacji oraz wzywa do stworzenia nowego „sojuszu na rzecz umiejętności i edukacji” mającego za cel zwiększenie inwestycji publicznych w edukację, promowanie mobilności (Erasmus+), wspieranie współpracy międzyregionalnej, w szczególności na obszarach przygranicznych i zachęcanie do wymian opartych na współpracy międzyludzkiej nie tylko w kontekście zawodowym, lecz także w sferze kultury.

54. Zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności, domaga się zaangażowania władz regionalnych w zarządzanie instrumentami takimi jak Europejski Fundusz Społeczny i fundusze na rzecz wdrażania gwarancji dla młodzieży, gdyż wdrażanie aktywnych polityk zatrudnienia często odbywa się na poziomie regionalnym; dotyczy to także innowacji społecznych i polityki równości.

55. Podkreśla, że w ramach edukacji istotne byłoby uwzględnienie w programach nauczania różnych elementów wspólnych dla Europejczyków w dziedzinach takich jak historia, kultura, dziedzictwo i sam projekt integracji europejskiej. Podkreśla w każdym razie znaczenie rozpowszechniania wiedzy o projekcie europejskim wśród uczniów, w co zwykle zaangażowane są władze regionalne i lokalne.

56. Przypomina, że różnorodne formy dziedzictwa kulturowego to cenne dobro Europy – zasób, który może być kluczowym czynnikiem zwiększającym spójność i zrównoważenie regionów w UE i wzmacniającym tożsamość w danym regionie i w całej Europie. Jest ono zwłaszcza ucieleśnieniem hasła przewodniego UE: „Zjednoczeni w różnorodności”.

57. Podkreśla, że turystyka i sektor kreatywny potrafią wykorzystać dziedzictwo kulturowe do tworzenia miejsc pracy i uzyskania gospodarczych efektów zewnętrznych, w tym poprzez innowacje i strategie inteligentnej specjalizacji.

58. Podkreśla, że Unia Europejska powinna wspierać i pozytywnie przedstawiać swą różnorodność językową i kulturową, rozpowszechniać o niej wiedzę, propagować innowacje i współpracę międzyregionalną we wszystkich dziedzinach kultury, jak również nowe modele biznesowe w ramach sektora kultury i sektora kreatywnego.

e) *Wspieranie badań naukowych, innowacji i transformacji cyfrowej*

59. Uważa, że europejskie programy finansowania oparte na badaniach, innowacjach, wymianie, partnerstwie i mobilności, które są przewidziane dla inteligentnych miast, mogą przynieść poprawę jakości usług świadczonych dla obywateli i tym samym poprawę jakości ich życia. Podkreśla, że polityka spójności i wspólna polityka rolna mogą mieć dynamiczny i przyszłościowy charakter m.in. dzięki badaniom i innowacjom.

60. Wzywa do zwiększenia skali innowacji w sektorze publicznym i w przedsiębiorstwach, w tym za pomocą inicjatyw takich jak „Science meets regions” [Nauka spotyka regiony], które skupiają polityków i naukowców w celu omówienia procesu decyzyjnego opartego na dowodach, pozwalającego Europejczykom współkształtować swoją przyszłość.

61. Podkreśla, że transformacja cyfrowa i e-rządzenie wspierają lokalną administrację publiczną. Obywatele i środowiska biznesowe doceniają europejską wartość dodaną takich inwestycji, często realizowanych w ramach współpracy transgranicznej lub międzyregionalnej (np. szerokopasmowy dostęp dla wszystkich), ponieważ zwiększają one odporność lokalnej gospodarki i przyczyniają się do poprawy jakości życia społeczności lokalnych i regionalnych.

62. Podkreśla, że miasto jest miejscem – zarówno jako przestrzeń fizyczna, jak i cyfrowa – gdzie ludzie spotykają się, poznają nowe idee, odkrywają nowe możliwości, kształtują przyszłość w innowacyjny sposób, dowiadują się, jak zmienia się społeczeństwo, i jakie są skutki tych zmian dla obywateli. Z tego też względu w miastach tkwi potencjał przyspieszenia procesu, w ramach którego lokalne społeczności w całej Europie staną się cyfrowo połączone.

63. W tym kontekście przypomina, że transformacja cyfrowa jest nowym instrumentem na rzecz spójności i skutecznym narzędziem pozwalającym podejmować wyzwania demograficzne: należy zapewnić trwałą łączność z obszarami oddalonymi od centrów i obszarami wiejskimi oraz z regionami najbardziej oddalonymi, które powinny przekształcić naturalne utrudnienia w atuty – zgodnie z zasadą spójności terytorialnej. Centra innowacji, żywa laboratoria, pracownie fab-lab, studia projektowe, biblioteki, inkubatory, obozy innowacji, które są wspierane przez UE i podmioty lokalne, pobudzają lokalną gospodarkę i ułatwiają zainteresowanym stronom dostęp do technologii cyfrowych.

f) *Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, zapewnienie realizacji wspólnej polityki rolnej i promowanie produkcji lokalnej*

64. Przypomina, że obszary wiejskie i obszary pośrednie zajmują 91 % terytorium UE i zamieszkuje je 60 % ludności UE, jak również że istnieją znaczące dysproporcje w rozwoju między obszarami miejskimi a obszarami wiejskimi, przy czym poczucie porzucenia na obszarach wiejskich przekłada się na rosnący eurosceptycyzm. W związku z tym uważa, że zarówno wspólna polityka rolna, jak i polityka spójności muszą nadal być instrumentami opartymi na zasadzie solidarności służącymi do promowania odnowy zrównoważonego i innowacyjnego rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, oraz podkreśla, że obszary wiejskie należy uwzględnić we wszystkich obszarach polityki UE.

65. Współpraca międzyregionalna może stanowić kluczowy element dla optymalizacji strategii inteligentnej specjalizacji, dzięki tworzeniu synergii i maksymalizacji skuteczności ogólnych wysiłków na rzecz innowacji.

66. Podkreśla, że sposób produkcji i konsumpcji żywności ma ogromny wpływ w lokalnej i globalnej skali, nie tylko na dobrostan obywateli, środowisko, różnorodność biologiczną i klimat, ale również na zdrowie ludzi i gospodarkę. Wzywa do rozwoju i promowania rynków lokalnych i krótkich łańcuchów dostaw żywności jako systemów żywnościowych z określonym wymiarem lokalnym. Podkreśla potrzebę promowania produkcji europejskiej wysokiej jakości.

67. Uważa cięcia w drugim filarze WPR za nieproporcjonalne i obawia się, że taka ingerencja może oznaczać straty dla rozwoju obszarów wiejskich i stać w sprzeczności z przyjętym przez Komisję Europejską celem ochrony środowiska i ochrony przyrody, jak również z celami ochrony klimatu i zasobów UE.

g) Zrównoważony rozwój, ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianie klimatu

68. Zwraca uwagę, że obywatele oczekują globalnych i lokalnych działań na rzecz walki ze zmianą klimatu i promowania efektywności energetycznej. Należy zatem włączyć aspekty zrównoważonego rozwoju do wszystkich polityk UE, ze szczególnym uwzględnieniem redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej, czystszej ekologicznie mobilności, produkcji energii ze źródeł odnawialnych, pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz zrównoważonej produkcji i konsumpcji. Wzywa UE, aby zapewniła solidne ramy prawne i polityczne, w obrębie których regiony i miasta będą mogły rozwijać własne inicjatywy wspierające dążenia do osiągnięcia celów porozumienia paryskiego.

69. Przypomina, że Światowe Porozumienie Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii i oddolne inicjatywy wdrożeniowe odgrywają istotną rolę w działaniach na rzecz osiągnięcia celów porozumienia paryskiego, oraz wzywa UE do wspierania opracowywania ustalonych na szczeblu lokalnym wkładów w redukcję emisji CO₂. W związku z tym należy włączyć aspekty zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju i innymi międzynarodowymi zobowiązaniami UE do wszystkich polityk UE.

70. Podkreśla potrzebę większej synergii między sieciami, projektami i umowami zajmującymi się problemem zmiany klimatu a tymi zaangażowanymi w zwiększanie odporności na klęski żywiołowe, takimi jak ramy z Sendai.

h) Współpraca ponad granicami UE służąca wspieraniu stabilności i rozwoju

71. Przypomina, że samorządy lokalne i regionalne dzięki kluczowej roli, jaką odgrywają we współpracy transgranicznej i działaniach w ramach dyplomacji miast ponad granicami UE, w szczególności w procesie rozszerzenia i w sąsiedztwie UE, wspierają demokrację oddolną, zrównoważony rozwój i stabilność.

72. Ponownie zwraca uwagę na ważną rolę, jaką władze lokalne odgrywają w zapewnianiu bezpieczeństwa obywateli, zapobiegając radykalizacji postaw i chroniąc bezpieczeństwo miejsc publicznych. Biorąc pod uwagę transgraniczny i ponadnarodowy charakter przestępczości i terroryzmu, obywatele i samorządy lokalne i regionalne potrzebują współpracy i odniosą korzyści z wartości dodanej działań UE we wspólnych projektach.

73. Przypomina stanowisko KR-u, że wszelkie propozycje dotyczące umów o liberalizacji handlu muszą być poprzedzone oceną oddziaływania terytorialnego. Przypomina również, że na szczeblu krajowym i lokalnym należy wprowadzić mechanizmy uzyskiwania dostępu do istotnych informacji na temat polityki handlowej. Ponadto negocjacje handlowe powinny towarzyszyć formalny i aktywny dialog między odpowiedzialnymi władzami krajowymi a władzami lokalnymi i regionalnymi. Ma to kluczowe znaczenie, w szczególności jeżeli negocjacje handlowe dotyczą też obszarów kompetencji dzielonych z państwami członkowskimi, ponieważ w tych przypadkach dotyczy to najczęściej kompetencji na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Zapewnienie niezbędnego pola manewru dla miast i regionów: europejski budżet na okres po roku 2020 odpowiedni do ambicji i oferujący elastyczność dla działań i inwestycji

74. Podkreśla, że wieloletnie ramy finansowe (WRF) muszą odzwierciedlać priorytety i ambicje UE, by wypełnić zobowiązania traktatowe i spełnić oczekiwania obywateli Unii. Opowiada się za budżetem na poziomie 1,3 % dochodu narodowego brutto UE-27.

75. Podkreśla, że nie należy rozpatrywać budżetu UE jako kompromisu między płatnikami netto a beneficjentami netto, ale należy go traktować jako wspólne narzędzie umożliwiające osiągnięcie naszych wspólnych celów poprzez zapewnienie wartości dodanej całej Europie. W związku z tym zgadza się z wnioskami Komisji, że wszyscy jesteśmy beneficjentami WRF, gdyż korzyści płynące z funkcjonowania wspólnego rynku, bezpieczeństwa i spójności przeważają nad indywidualnym wkładem do UE.

76. Podkreśla, że przyszłość UE zależy od ambitnego i skutecznego budżetu UE opierającego się na zasadzie, że dodatkowe zadania UE wymagają dodatkowych zasobów i wycofywania rabatów dotyczących wkładów krajowych.

77. Podkreśla, że wszelka recentralizacja europejskiego budżetu, w szczególności poprzez osłabienie programów z zakresu zarządzania dzielonego i podejścia ukierunkowanego terytorialnie, może być zagrożeniem dla spójności Unii, dlatego nie wolno do takiej recentralizacji dopuścić.

78. Przypomina, że jakość usług publicznych jest kluczową determinantą zaufania do instytucji, jako że obywatele oceniają rządy z perspektywy własnych doświadczeń związanych ze świadczeniem usług, jak również – biorąc pod uwagę, że ponad jedna trzecia wszystkich wydatków publicznych i ponad połowa inwestycji publicznych realizowana jest na szczeblu lokalnym i regionalnym – podkreśla, że poziom inwestycji publicznych w UE jest nadal niewystarczający do zapewnienia odpowiedniej infrastruktury publicznej i usług publicznych. Kluczowe znaczenie ma zatem wyeliminowanie luki w zakresie inwestycji publicznych.

79. Zwraca uwagę, dziesięć lat po kryzysie finansowym, który poważnie osłabił inwestycje publiczne władz lokalnych i regionalnych, na potrzebę zwiększenia ich zdolności inwestycyjnych poprzez zapewnienie im przestrzeni fiskalnej niezbędnej do wspierania inwestycji publicznych oraz promowanie lokalnych rozwiązań dzięki wzmocnieniu zasad zarządzania dzielonego w oparciu o partnerstwo i wielopoziomowy system sprawowania rządów, a także poprzez wyłączenie współfinansowania publicznych programów UE z obliczania długu publicznego w kontekście paktu stabilności i wzrostu.

Budowanie naszej Unii w sposób oddolny: przyszłe demokratyczne odrodzenie UE jest możliwe dzięki zaangażowaniu społeczności lokalnych

a) *Wzmocnienie działań UE: odpowiednie działania muszą być podejmowane na odpowiednim szczeblu*

80. Jest w pełni przekonany, że prawidłowe stosowanie zasad pomocniczości i proporcjonalności jest kwestią najwyższej wagi w wysiłkach na rzecz zbliżenia Unii do jej obywateli. Przypomina o znaczeniu podejmowania decyzji jak najbliżej obywateli i podkreśla potrzebę zapewnienia pełnej rozliczalności i przejrzystości systemu podejmowania decyzji w UE, tak aby obywatele byli w stanie rozpoznać, kto dokładnie jest politycznie odpowiedzialny za podejmowane decyzje⁽¹²⁾.

81. Podkreśla, że podział odpowiedzialności i ściśle powiązanie zasady wielopoziomowego sprawowania rządów z zasadą pomocniczości to kluczowe elementy prawdziwie demokratycznej Unii Europejskiej.

82. Podkreśla, że przyszłą gwarancją UE musi być konsekwentne stosowanie zasady pomocniczości. Oznacza to „więcej Europy tam, gdzie więcej Europy jest potrzebne” i „mniej Europy tam, gdzie potrzebne jest mniej Europy”, co prowadzi do wydajniejszej i efektywniejszej Unii Europejskiej. Samo powoływanie się w dyskusjach na temat przyszłości Europy na potrzebę ochrony interesów państw członkowskich przed ingerencją UE przynosi efekty odwrotne do zamierzonych. Jest świadomy własnej roli jako jednego ze „strażników” zasady pomocniczości i uważa, że zasadę tę należy postrzegać jako dynamiczną koncepcję polityczną i pojęcie prawne, przy opracowywaniu i wdrażaniu polityki, z myślą o zapewnieniu, by odpowiednie działania były podejmowane w odpowiednim czasie, na odpowiednim szczeblu i w najlepszym interesie obywateli. W tym przekonaniu utwierdza go sprawozdanie końcowe grupy zadaniowej ds. pomocniczości i proporcjonalności, w którym podkreślono znaczenie nowej „czynnej pomocniczości”. Komitet będzie dążyć do wdrożenia zaleceń grupy zadaniowej w ścisłej współpracy z innymi instytucjami UE, parlamentami narodowymi i władzami lokalnymi i regionalnymi w całej Unii.

83. Ponownie wzywa do skodyfikowania i wdrożenia zasad wielopoziomowego sprawowania rządów i partnerstwa w międzyinstytucjonalnym kodeksie postępowania oraz do odzwierciedlenia ich w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa. Poza polityką spójności zasada wielopoziomowego sprawowania rządów powinna zostać włączona do wszystkich przepisów ustawowych i wykonawczych polityk mających wpływ na regiony⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Rezolucja KR-u „Biała księga Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości Europy – refleksje i scenariusze dla UE-27 do 2025 r.” (2017/C 306/01).

⁽¹³⁾ Opinia KR-u „Dokument analityczny na temat przyszłości finansów UE”, COR-2017-03718, sprawozdawca: Marek Woźniak.

84. Uważa za niezbędne, by przeciwdziałać wszelkim tendencjom zmierzającym do centralizacji oraz wspierać rozwój odpowiednich, ukierunkowanych terytorialnie i skutecznych rozwiązań na szczeblu lokalnym, zwłaszcza w ramach przyszłej polityki spójności, które posłużą za model sprawowania rządów również w innych obszarach polityki.

85. Zaleca dalszy rozwój ocen oddziaływania terytorialnego w celu stworzenia skutecznych systemów przekazywania informacji zwrotnych, uwzględniających różnorodność regionów UE i bardzo różne konsekwencje polityk UE dla samorządów lokalnych i regionalnych.

b) Zaangażowanie regionów i miast: odnowienie europejskiej demokracji dzięki poczuciu współodpowiedzialności i skuteczności

86. Podkreśla, że w polityce UE musi znaleźć się miejsce na udział obywateli w rozwiązywaniu istotnych dla nich problemów. Ludzie szukają rozwiązań na szczeblu lokalnym, starają się angażować w większym stopniu w określanie problemów i pomagają w ich rozwiązywaniu. Dzięki takiemu podejściu – zorientowanemu na ludzi i zakładającemu aktywny udział obywateli – można rozwiązać wiele lokalnych problemów i pokazać, w jaki sposób UE jest ważna dla obywateli. Oznacza to również ukierunkowanie polityki UE na zwiększenie roli miast i regionów przy zaangażowaniu obywateli w ramach partnerstw publiczno-prywatnych z udziałem obywateli.

87. Podkreśla, że samorządy lokalne i regionalne wnoszą wartość dodaną do polityki UE, odgrywając rolę swoistych laboratoriów, które opracowują i wdrażają nowe formy innowacji społecznych, solidarności i polityki sprzyjającej włączeniu społecznemu, których obywatele oczekują od Unii Europejskiej.

88. Ponadto oznacza to, że nie wszystkie problemy obywateli można rozwiązać za pomocą szczegółowych przepisów UE. Zasada pomocniczości służy określeniu nie tylko tego, jak daleko sięgają możliwości prawne UE, by stanowić prawo, ale również tego, w jakim stopniu rozwiązania są przydatne obywatelom. Jeżeli obywatele stwierdzą, że UE oferuje rozwiązania, które nie sprawdzają się w życiu codziennym, zwiększy to jedynie sprzeciw wobec niej.

89. Wyraża przekonanie, że instytucjonalny system UE będzie w dalszym ciągu musiał ewoluować i dostosowywać się do nowych zadań z myślą o osiągnięciu otwartego, przejrzystego, demokratycznego i efektywnego systemu podejmowania decyzji. Podkreśla, że należy w szerszym zakresie uznać rolę władz lokalnych i regionalnych reprezentowanych przez KR, zarówno jeśli chodzi o codzienne prowadzenie spraw UE, jak i o przyszłe dostosowania do Traktatów UE, w przypadku których KR powinien być pełnoprawnie reprezentowany we wszelkich przyszłych konwencjach.

90. Jest głęboko przekonany, że w europejskim semestrze należy uwzględnić wymiar lokalny i regionalny oraz że w związku z tym samorządy lokalne i regionalne powinny być zaangażowane od początku procesu europejskiego semestru, tj. uczestniczyć w przygotowywaniu rocznej analizy wzrostu gospodarczego oraz w pracach nad sprawozdaniami krajowymi i krajowymi programami reform. Jest przekonany, że w tym celu tablica wyników odnosząca się do procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej powinna zostać uzupełniona wskaźnikami regionalnymi, które pomogą umocnić i utrzymać wymiar regionalny w procesie europejskiego semestru.

91. Uważa, że konieczne jest wzmocnienie legitymacji demokratycznej UE, a w szczególności unii gospodarczej i walutowej (UGW), przez zapewnienie, by zasady postępu społecznego i równości szans leżały u podstaw procesu decyzyjnego UE, tak aby kwestie zatrudnienia i standardów społecznych nie były marginalizowane w procesie dostosowań makroekonomicznych.

92. Uważa, że zwiększenie udziału regionów i parlamentów regionalnych w procesie decyzyjnym UE może przełożyć się na zwiększenie demokratycznej kontroli i demokratycznej rozliczalności.

c) Ułatwianie udziału obywateli w polityce UE i współtworzenie stałego dialogu z obywatelami po roku 2019

93. Przypomina również, że zaufanie do UE i jej wiarygodność zwiększą się jedynie wówczas, gdy UE będzie realizować obietnice i dostarczać obywatelom bardziej przejrzystych wyjaśnień dotyczących europejskiej wartości dodanej, jak również argumentów leżących u podstaw decyzji UE i związanych z nimi kompromisów. W tym kontekście KR domaga się znacznie większych wysiłków w zakresie rozwoju wielojęzycznych europejskich formatów medialnych i informacyjnych, w tym łatwej do zrozumienia narracji, rozwoju i wdrożenia modułów europejskiej edukacji obywatelskiej dla różnych poziomów edukacji, jak również znacznego zwiększenia wsparcia na rzecz spotkań międzyludzkich ponad europejskimi granicami (programy wymiany na poziomie szkolnictwa ogólnego i zawodowego, programy partnerstwa itp.).

94. Podkreśla, że należy wzmocnić instrumenty uczestnictwa, takie jak europejska inicjatywa obywatelska⁽¹⁴⁾. Jako narzędzie uzupełniające istniejące struktury demokracji przedstawicielskiej na poziomie UE, a także innowacyjne dodatkowe elementy partycypacyjnego podejmowania decyzji i stałego dialogu, europejska inicjatywa obywatelska może pomóc w mobilizacji obywateli wokół wspólnej sprawy, podkreślić europejski wymiar kluczowych kwestii politycznych i sprzyjać tworzeniu ogólnoeuropejskich debat i kształtowania związanej z nimi opinii publicznej.

95. Wzywa członków KR-u do podtrzymywania kontaktów z obywatelami i słuchania ich głosu za pośrednictwem lokalnych wydarzeń, otwartych lokalnych spotkań z politykami i dialogów z obywatelami w celu dotarcia do każdego regionu w UE-27 oraz proponuje pozostałym instytucjom połączenie sił. Podkreśla w tym kontekście cel zorganizowania dialogów obywatelskich we wszystkich regionach UE do wyborów europejskich w 2019 r. i zachęca swoich członków do zorganizowania specjalnych sesji ich stowarzyszeń lokalnych lub regionalnych wraz z lokalnymi mieszkańcami i ich stowarzyszeniami w celu znalezienia odpowiedzi na pytania dotyczące przyszłości Europy, wskazane w kwestionariuszu KR-u oraz kwestionariuszu Komisji Europejskiej. Podkreśla kluczowe znaczenie zdecentralizowanego przekazywania informacji na temat polityki UE i wyborów politycznych stanowiących ich podstawę oraz potrzebę wspierania przez instytucje UE lokalnych i regionalnych wysiłków i inicjatyw w tym kierunku.

96. Podkreśla, że konsultacje z obywatelami powinny obejmować również tych obywateli, którzy często są pomijani lub nie są zainteresowani udziałem w konsultacjach. Jest to ważne dla zapewnienia naprawdę otwartej i reprezentatywnej debaty z obywatelami oraz uniknięcia sytuacji, że debata jest zdominowana przez uczestników już bardzo mocno przekonanych do UE lub przeciwko niej lub w jakiejś innej kwestii politycznej.

97. Podkreśla, że komunikacja i stały dialog z obywatelami są niezbędne w każdym systemie politycznym i tym samym mają zasadnicze znaczenie dla zwiększenia legitymacji demokratycznej UE oraz zbliżenia Europy do jej obywateli.

98. Przypomina w tym kontekście, że nawiązywanie kontaktów z obywatelami nie może ograniczać się do okresów przed wyborami europejskimi.

99. Zobowiązuje się do przedstawienia przed wyborami europejskimi w 2019 r. propozycji metodologii stałego i zorganizowanego dialogu obywateli z politykami i instytucjami UE, z udziałem samorządów lokalnych i regionalnych za pośrednictwem KR-u oraz w oparciu o przejrzysty proces, w ramach którego obywatele będą mogli wnieść swój wkład do dyskusji, uzyskają przestrzeń i informacje niezbędne do ustalenia i omówienia najważniejszych dla nich kwestii – czego wyniki zostaną ujęte w procesie tworzenia polityki UE – i w ramach którego udzielone będą odpowiednie informacje na temat wpływu wkładu obywateli.

100. Jest przekonany, że dzięki przekazywaniu obywatelom informacji zwrotnych prace polityczne członków KR-u mogą przyczynić się do wzmocnienia powiązań ze społecznościami lokalnymi i zwiększenia zaufania obywateli do unijnej polityki.

Bruksela, dnia 9 października 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*

⁽¹⁴⁾ Opinia KR-u „Rozporządzenie w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej”, COR-2017-04989, sprawozdawca: Luc Van den Brande.